

**BAŁTYCKI TEATR
DRAMATYCZNY**
im. Juliusza Słowackiego
Koszalin — Słupsk

Jan Skotnicki

Kolędnicy

**TEATR ODZNACZONY
ZA ZASŁUGI
W ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA
KOSZALIŃSKIEGO**

**DYREKTOR
I KIEROWNIK
ARTYSTYCZNY**

**JAROSŁAW
KUSZEWSKI**

**DYREKTOR
ADMINISTRACYJNY**

**EDWARD
CZYŻNIEWSKI**

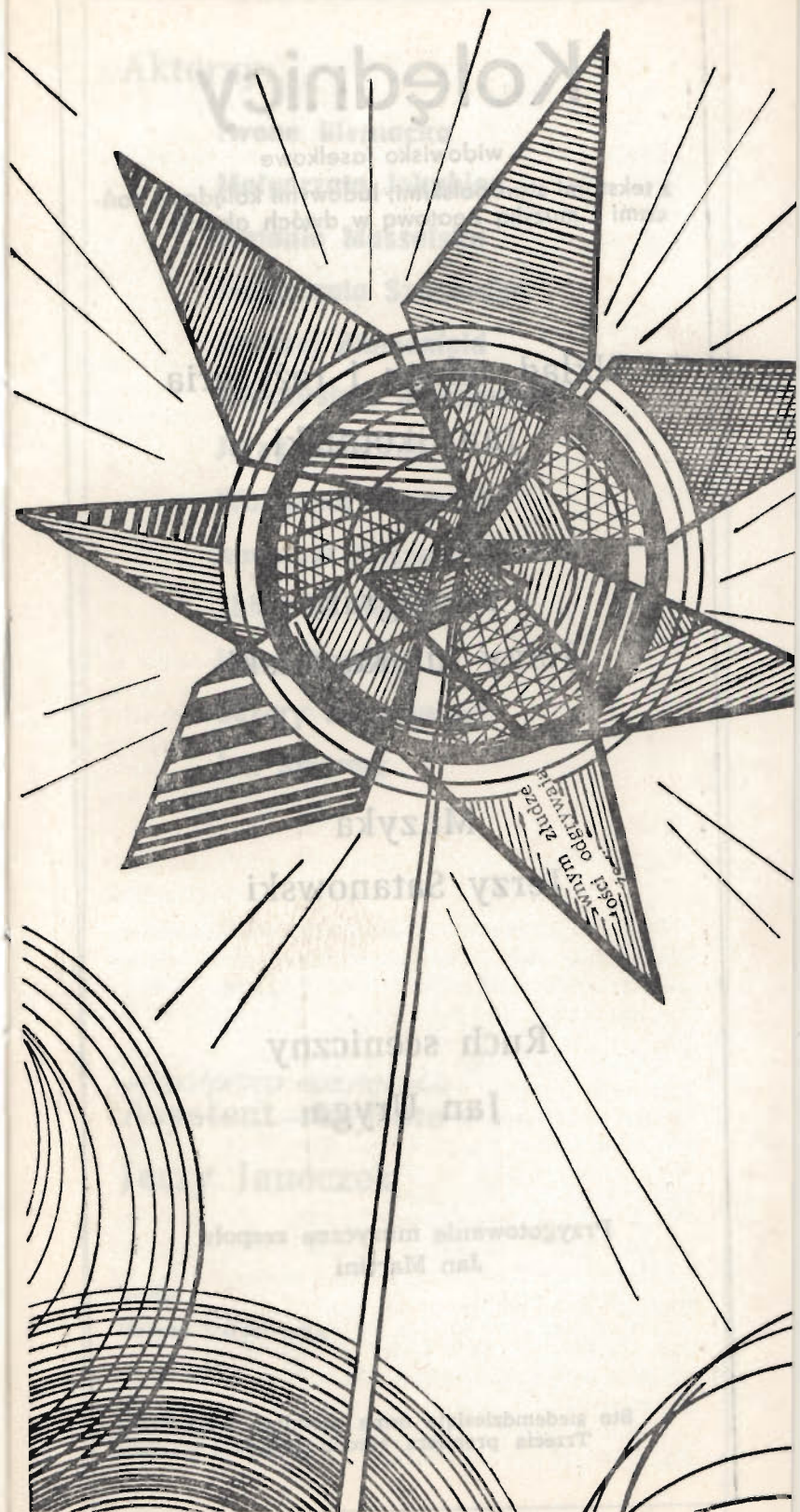
**KIEROWNIK
LITERACKI**

**ELŻBIETA
KISIELEWSKA**

**KIEROWNIK
MUZYCZNY**

**KAZIMIERZ
ROZBICKI**

Sezon 1973/74
Program nr 3
17 listopad 1973

Kolędnicy

widowisko jasełkowe

z tekstami staropolskimi, ludowymi kolędami, tańcami i muzyką beatową w dwóch aktach.

Układ tekstu i reżyseria

Jan Skotnicki

Scenografia

Jerzy Juk-Kowarski

Muzyka

Jerzy Satanowski

Ruch sceniczny

Jan Uryga

Przygotowanie muzyczne zespołu
Jan Martini

Sto siedemdziesiąta ósma premiera BTD
Trzecia premiera sezonu 1973/74

Aktorzy:

Iwona Biernacka

Małgorzata Jakubiec

Stefania Massalska

Małgorzata Szudarska

Andrzej Blumenfeld

Mieczysław Błochowiak

Jerzy Janeczek

Waldemar Kownacki

Jarosław Kuszewski

Zbigniew Mich

Jerzy Rogalski

Cezary Sokołowski

Jan Stawarz

Współpraca reżyserska

Asystent reżysera

Jerzy Janeczek

Sufler

Helena Tuliszevska

Inspicjent

Elżbieta Miłowska

Jan Skotnicki
Notatki do próby analitycznej

DLACZEGO?

Trzeba szukać na powrót swojej autentyczności w teatrze. Nie umiem powstrzymać się od uczucia, że gdzieś zagubiliśmy sens istnienia teatru w Polsce. Myślę, że trzeba jej szukać w tym wszystkim, co jest nasze, własne, niepowtarzalne.

Goniąc stale resztę świata, przyjęliśmy fałszywe kryterium wartości... że sens ma tylko to, co inni w nas rozumieją. Jest wręcz odwrotnie – nigdy nie powinniśmy się nad tym specjalnie zastanawiać, sens ma tylko to, co wiemy sami o sobie, to, jak rozumiemy sami siebie.

Coraz bardziej interesuje mnie to, co działo się kiedyś. Tylko w tekstach teatralnych ożywają na nowo ludzie, którzy świadczą o kulturze Polski, jej bogactwie i pięknie.

Bez względu na to, czy są to teksty prymitywne czy wysublimowane – widać w nich twarz żywego człowieka, mojego przodka, kogoś kto był tu przede mną.

Sztuka istnieje bowiem tylko w związku z historią... inaczej nie ma sensu.

PASTORAŁKA?

Czy jest coś, co wyróżnia polski obyczaj pastoralny, lub może szerzej – polską ludową wiarę i mistycyzm?

Myślę, że tym czynnikiem wyróżniającym jest swoisty stosunek do prywatnego Boga.

... Nas góralski Pan Jezus

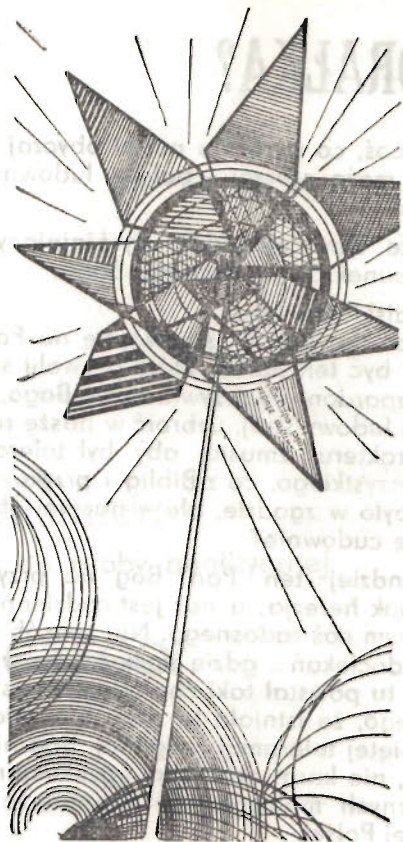
Na przypiecku kuczał... śpiewa się na Podhalu. Jaki musiał być ten naród, który pozwolił sobie w sposób bezpardonowy przywłaszczyć Boga, ubrać go w polski ludowy strój, uzbroić w nasze rodzime cechy charakteru, zmusić, aby był tolerancyjny dla tego wszystkiego, co z Biblią i przykazaniami może nie było w zgodzie, ale w naszym obyczaju mieściło się cudownie?

Gdzie indziej ten Pan Bóg na przypiecku brzmiałby jak herezja; u nas jest codzienny, zwykły. Jest w tym coś radosnego. Nie sposób wybronić się od dociekań... gdzie szukać przyczyn tego, że właśnie tu powstał taki chałupniczy mistycyzm. Może dlatego, że istniała tu zawsze tradycja daleko posuniętej tolerancji religijnej. Bóg nie palił na stosach, nie karał okrutnymi egzekucjami. Pochody czarnych mnichów nie przemierzały Zygmuntońskiej Polski.

Nie umiem zapomnieć cytowanego gdzieś zdania Jana Parandowskiego, które zanotowałem w podręcznym notatniku...

„... Romantyzm, nowa oszalałająca poezja, która objęła całą aktualność uczuciową Polski, odcięła nadchodzące pokolenia od starej literatury. To, co zostało po tamtej stronie bujnej przegrody, miało tylko znaczenie zabytku. Zeszczupiała nagle historia ducha polskiego i żyjemy tak do dziś, jakby nasza literatura zaczęła się dopiero w wieku XIX...”

Kiedy czytywałem się w teksty opublikowane w „Dramatach staropolskich” zastanawiałem się nad tym, jak wiele straciliśmy przez to, że wzorem naszym stała się literatura XIX wieku, obciążona tragedią narodu, nie zaś literatura wieku złotego – jasna, optymistyczna, wolna, swobodna, słowneczna... Może to tu gdzieś szukać należy przyczyny tego, że teatr nasz do dzisiaj nie umie się bawić, umie najwyżej drwić.

Dlatego wracam zawsze do tego, co niesie z sobą tradycja teatru ludowego, o wiele bardziej zabawnego, niż wszystko inne. O wiele bardziej naturalnego.

O jakże często mam dość po uszy tego mrocznego rozstrzygnięcia przy każdym przedstawieniu spraw ostatecznych... naszego bytu... aluzji, wzajemnych porozumień, znaków dla wtajemniczonych.

Widowiska pastoralne niezwykle szybko wyłamywały się ze ścisłych ram kościelnych, początkowo usunięto je z wnętrza kościoła, potem nawet zakazano wystawiania ich na terenie okalającym kościoły. Były zbyt świeckie... stały się swoistym samorodnym ludowym teatrem...

Ile prawdy o trudnym życiu prostych ludzi zawarto w tych tekstach... prawdy nieoficjalnej, niecenzuralnej...

Nie było nas był las
nie będzie nas będzie las...

to popularne powiedzenie jest przecież symbolem przetrwania nadziei... upornego trwania.

To dlatego w latach niewoli obyczaj ten stał się znakiem niepodległego trwania narodu. To tu w widowiskach jasełkowych pojawił się ułan, polski strój, pobrzmiwały nuty piosenek o majowej jutrzence, czy bitwie pod Stoczkim. Puste miejsce przy każdym stole wigilijnym, kolędy śpiewane w rodzinnym gronie, wreszcie jasełkowe widowiska – to były elementy trwania. Czy to była religia czy już obyczaj narodowy?

Co stałoby się, gdybyśmy dziś postanowili zebrać kilkunastu aktorów i ruszyli z pochodem kołędniczym?

Co z bogatej tradycji wybralibyśmy do naszego widowiska?

Przede wszystkim teksty najstarsze, nieskażone dziewiętnastowiecznym mieszczańskim sentymentalizmem, dydaktyczne, proste i szczere. Teksty dla teatru jedyne w swoim okresie, a więc uniwersalne... teatr kompletny swego czasu.

To wtedy właśnie wykształciły się charakterystyczne cechy polskich widowisk pastoralnych, więc...

... przeniesienie dziejów narodzenia na rodzimy polski grunt. Już w chwili, gdy pojawia się pierwszy człowiek na ziemi Adam, jest on polskim chłopem.

... góralski charakter scen pasterskich wraz z typową rubasznnością, zabawnym strachem (rodem z intermedium) w chwili zwiastowania, opowiadaniem o tym strachu, polską drogą do Betleem (np. Skalmierz i Mogiłę), z pasterzem spóźnionym do szopy.

... z typowo żartobliwym stosunkiem do postaci trzech królów, którzy – obcy polskiemu charakterowi – stanowili zawsze rodzaj zabawnego dziwactwa.

... z wyraźnym społecznym akcentem prośb pasterskich i tym zabawnym zapewnianiem sobie powodzenia w zamian za przybycie do szopki i złożone dary.

... z lekceważącym stosunkiem do Józefa, niedorajdy nie umiejącego dać sobie rady.

... z satyrycznym rysunkiem społeczeństwa ludzi zamożnych, tych którzy niegościnnie odrzucili prośbę rodziny o nocleg... zawsze był to szlachcic, karczmaz itp....

... z najważniejszym akcentem nadziei...

Podziękujcie pasterze memu synowi
który się wam zrodził ku pokojowi...

Bieżące przedstawienia:

Jarosław Abramow

KLIK--KLAK

Michał Bałucki

GRUBE RYBY

Leonid Żuchowicki

WYPIJMY ZA KOLUMBA

Vojmil Rabadan

RAJ NA ZIEMI ALBO ŻONA NIEMA

Jan Skotnicki

KOLĘDNICY

W przygotowaniu:

Zygmunt Krasiński

IRYDION

Kierownik techniczny
Główny elektryk
Elektroakustyk
Brygadier sceny
Kier. prac. krawieckiej
Kier. prac. stolarskiej
Kier. prac. malarskiej
Modelator
Tapicer
Farbiarka

Józef Karbowski
Stanisław Jeziorski
Jan Laskowski
Jan Kawalec
Jan Marciniak
Jan Świdorski
Franciszek Piątek
Tadeusz Gościniak
Władysław Teodorowicz
Apolonia Kuźmicka

STAŁE DNI GRANIA

KOSZALIN

PIĄTEK — GODZ. 18

SOBOTA — GODZ. 19, I NIEDZIELA — GODZ. 18

SŁUPSK

PIĄTEK, SOBOTA — GODZ. 19 NIEDZIELA — GODZ. 18

PRZEDSPRZEDAŻ

KOSZALIN: Dział Organizacji Widowni codziennie w godz. 13—14, kasa teatru w dniach przedstawień na godzinę przed spektaklem oraz kasy „Orbisu”

SŁUPSK: Kasa teatru codziennie z wyjątkiem poniedziałków godz. 11—13, oraz w dniach przedstawień na godzinę przed spektaklem

ZAMÓWIENIA NA BILETY

KOSZALIN

Dział Organizacji Widowni, tel. 220-5
Kierownik działu — Ditta Łokuciewska
Organizator widowni — Elżbieta Borkowska-Lorenz

SŁUPSK

Kasa teatru, tel. 52-85
Kierownik sceny i organizator widowni
Jadwiga Subocz

Egzemplarz bezpłatny

W przedstawieniu wykorzystano:

1. Fragmenty polskich tekstów pastoralnych z XVII i XVIII wieku:
 - Dialog na Święto Trzech Króli
 - Dialog na Boże Narodzenie
 - Dialog de Naticitateoraz teksty i piosenki ludowe, zamieszczone w dziełach Oskara Kolberga.
2. W intermediach wykorzystano wiersze (w kolejności scenicznej):
E. Brylla, J. Harasymowicza, A. Pacha, T. Czyżewskiego, Zb. Nowaka, J. Pocka, J. Kapuścińskiego, H. Nowobielskiej, E. Michalskiej, B. Pietraka.
3. Korzystano z materiałów muzycznych oryginalnych (Dzieła Oskara Kolberga, zapisy magnetofonowe)
Muzykę do słów E. Brylla „Wołaniem wołam cię” napisała Katarzyna Gaertner, muzykę do pieśni tegoż poety „Ciemno tej nocy Betlemskiej było” napisał Andrzej Zieliński.

Program wydaje
Dyrekcja Bałtyckiego Teatru Dramatycznego
Opracowanie redakcyjne
Elżbieta Kisielewska
Opracowanie graficzne
Janusz Tartyło